Branislav Fábry: Guaidó ako prezident Venezuely? Korčokova narastajúca vazalská servilita voči USA

- CZ24 News | 8. července 2020
SLOVENSKO/VENEZUELA: Ako sa dalo očakávať, od nástupu I. Korčoka a M. Klusa do funkcií na ministerstve zahraničia sa politika SR stala viac závislou na želaniach Washingtonu a nerovný vzťah voči USA je zjavnejší než kedykoľvek predtým. Za prvých sto dní Matovičovej vlády sa to prejavilo opakovane, naposledy zbytočným uznaním J. Guaidóa ako prezidenta Venezuely. Išlo pritom nielen o krok, ktorý bol nevhodným zasahovaním do vnútorných záležitostí Venezuely, ale aj o nerealistické hodnotenie situácie vo Venezuele. Na začiatku roku 2019 existovala určitá šanca, že J. Guaidó ovládne krajinu, táto špekulácia však nevyšla a prezidentské právomoci si udržuje N. Maduro. Naopak, „hviezda" J. Guaidóa od januára 2019 upadla a on sám je čoraz viac závislý od pomoci Washingtonu. Po mnohých jeho neúspechoch už nie je vôbec žiadny dôvod považovať ho za prezidenta Venezuely. Lenže I. Korčokovi nejde o Venezuelu, toto uznanie je len ďalším dôkazom jeho vazalskej servility voči USA.

Vývoj prezidentskej krízy vo Venezuele

Venezuela sa ako krajina nachádza už skoro desaťročie v politickej a ekonomickej kríze. Zásadnou udalosťou v tejto situácii mali byť prezidentské voľby, ktoré sa uskutočnili 20. mája 2018: zvíťazil v nich doterajší prezident N. Maduro a na základe toho zložil 10. januára prezidentskú prísahu. Lenže opozícia, ovládajúca Národné zhromaždenie, sa na voľbách nezúčastnila a ani ich neuznala. Zásadný problém však nastal, keď sa 23. januára vyhlásil za prezidenta aj J. Guaidó. Ten sa už 5. januára 2019 stal predsedom Národného zhromaždenia a za dočasného prezidenta Venezuely sa vyhlásil z tejto pozície. Pri svojom konaní sa odvolával na čl. 233, ktorý umožňuje predsedovi NZ prebrať jeho právomoci v prípade „absolútnej absencie" prezidenta krajiny. **J. Guaidó tvrdil, že N. Maduro opustil úrad** a opozičná väčšina v NZ mu to potvrdila. Uvedená interpretácia však bola veľmi pochybná a súdna moc ju neuznala, pretože N. Maduro nekonal spôsobom, ktorý by nasvedčoval, že opustil úrad. Naopak, aktívne sa snažil vykonávať právomoci prezidenta podľa čl. 236 ústavy. Téme som sa venoval v samostatnom článku.

Na začiatku roku 2019 tak začala **situácia vo Venezuele eskalovať**. Od 23. januára prišlo k masívnym protestom proti N. Madurovi pod sloganom *„¡Sí se puede!"*, ktorý pripomínal Obamov slogan *„Yes, we can!"*. N. Maduro v reakcii na tieto udalosti obvinil USA z podpory prevratu a tvrdo vystúpil aj proti podpore J. Guaidóa z EÚ – 18. februára vypovedal z krajiny skupinu poslancov Europarlamentu. Na podporu J. Guaidóa vystúpila aj Organizácia amerických štátov (OAS), najmä Brazília a Kolumbia. Väčšina sveta sa však nepridala a aj v OSN sa za prezidenta považuje N. Maduro. Aby J. Guaidó nestratil aktivitu, tak sa vo februári v rámci politického boja pokúsil do krajiny priviesť „humanitárnu pomoc" z USA. Postupoval však bez koordinácie s Madurovou vládou a tá ho dokázala zastaviť. Po tomto neúspechu navštívil J. Guaidó viaceré americké a európske vlády, aby tak zvýšil svoju legitimitu.

Lenže ani to pozíciu N. Madura neohrozilo, a preto sa začalo hovoriť aj o vojne a americká FAA **varovala** letecké spoločnosti, aby cez Venezuelu nelietali nižšie ako 26 000 stôp. **Myšlienka zahraničnej intervencie** však narazila na pomerne široký odpor v regióne, a preto boj pokračoval inými metódami. V marci 2019 nastal historicky najväčší „blackout" elektriny vo Venezuele, z ktorého vláda obvinila **zahraničnú sabotáž**, podporovanú senátorom M. Rubiom z USA, zatiaľ čo

J. Guaidó to pripísal neschopnosti režimu. Vážnymi udalosťami boli pokusy o vzburu na vojenskej leteckej základni La Carlota 30. apríla či príprava vojenského prevratu v júni, armáda však ako celok podporila N. Madura. Opozícia však túto podporu pripisuje ruským a kubánskym vojenským poradcom. Postupne sa ukázalo, že N. Madura sa nepodarí odstrániť násilím a objavili sa negociačné iniciatívy. V júli 2019 sa za asistencie Nórska začali rokovania zástupcov oboch strán na Barbadose, ani toto však **k odstúpeniu N. Madura neviedlo**. Na konci roku 2019 potom akcie na podporu J. Guaidóa trochu ustali, aj keď nepominuli úplne.

V januári 2020 naštartoval J. Guaidó novú medzinárodnú iniciatívu, keď navštívil A. Merkelovú, E. Macrona a ďalších západných politikov. Súčasťou novej taktiky bola **snaha kriminalizovať venezuelskú vládu** a v marci 2020 vláda USA vypísala **odmenu 15 miliónov dolárov** na informácie, ktoré povedú k zatknutiu N. Madura – kvôli údajnému obchodu s drogami. Na jeho blízkych spolupracovníkov vypísali „len" 10 miliónov… Proti Venezuele boli v marci prijaté **ďalšie sankcie**, ale Washington ponúkol N. Madurovi aj **možnosť tranzície moci** bez Guiadóovej účasti. Na druhej strane, aj venezuelská vláda zvýšila represiu a zatkla niektoré osoby z okolia J. Guaidóa. Niektoré problémy vážne skomplikovala aj pandémia, išlo najmä o **komplikácie pri dovoze medicínskych prostriedkov**, ktoré USA blokovali. Takisto chýbali aj zhabané aktíva v západných bankách, ktoré vláda D. Trumpa koncentrovala do „Fondu oslobodenia" a zverila J. Guaidóovi. Za zmienku pritom stojí, že z týchto peňazí sa majú **vyplácať funkčné odmeny** členom NZ vo výške 5 000 dolárov mesačne.

Najzásadnejšou udalosťou posledného obdobia bol pokus o zvrhnutie N. Madura so zahraničnou pomocou. Z 3. na 4. mája 2020 zadržala venezuelská armáda ozbrojenú skupinu, ktorá sa pokúsila vniknúť po mori do Venezuely (**operácia Gedeon**). Jej členmi boli aj **L. Denman** a A. Berry, bývalí príslušníci „zelených baretov" z USA a v spojení s domácimi silami mali uskutočniť prevrat proti N. Madurovi. Celú akcie mala organizovať americká žoldnierska firma Silvercorp v rámci boja proti drogovej kriminalite. Najparadoxnejšie je to, že táto **vyúčtovala Guaidóovej vláde náklady** na akciu vo výške 1,5 milióna dolárov. Na internete sa objavila dokonca **zmluva**, ktorá mala firme Silvercorp garantovať 213 miliónov dolárov v prípade úspešného zvrhnutia N. Madura.

Juan Guaidó a jeho perspektíva

Na rozdiel od štátov, ktoré uznali J. Guaidóa v roku 2019, SR sa k tomuto uznaniu pripojila až 1. júla 2020. Tí, ktorí **uskutočnili svoje uznanie začiatkom roka 2019**, dúfali, že s pomocou medzinárodného tlaku sa podarí odstrániť N. Madura a J. Guaidó ho čoskoro nahradí. V EÚ sa k tomuto postupu pripojilo až 24 štátov, avšak niektoré odmietli takýmto spôsobom zasahovať do vnútorných záležitostí Venezuely – išlo najmä Taliansko. Čoskoro sa ukázalo, že opatrnosť bola na mieste a politická hra s J. Guaidóom nevyšla: reálne sa prezidentom nestal ani za rok a pol po „prebratí" funkcie. Pochopiteľne, že štáty, ktoré J. Guaidóa v januári 2019 uznali, nechcú priznať svoj omyl a stiahnuť uznanie, ale ďalší sa do uznávania J. Guaidóa nehrnú. Slovensko však predstavuje výnimku a J. Guaidóa uznalo za prezidenta v čase, keď sa v samotnej venezuelskej opozícii začínajú objavovať pochybnosti, či práve on je tým najvhodnejším lídrom. Dokonca aj v USA už začali **zvažovať iného lídra opozície**. M. Pompeo už predstavil aj **plán na tranzíciu moci** bez účasti J. Guaidóa.

Guaidóova podpora v poslednom čase klesla i v samotnej Venezuele a dokonca aj proguaidóovské prieskumné agentúry konštatovali **významný pokles jeho verejnej podpory**. Samozrejme, provládne agentúry boli vždy oveľa skeptickejšie a vysoké čísla J. Guaidóovi nikdy nepripisovali. V prípade N. Madura je však trend odlišný: jeho pozícia sa v porovnaní s januárom 2019 stabilizovala a kontrolu nad krajinou si udržal napriek masívnemu tlaku zo zahraničia. Väčšina verejnosti sa s jestvujúcim stavom zmierila alebo sa mu aspoň prispôsobila napriek tomu, že

ekonomické problémy sa vláde odstrániť nepodarilo. V súčasnosti tiež existuje pomerne silná spoločenská objednávka na zjednotenie politickej vôle všetkých skupín bojujúcich o moc a spoločný postup proti pandémii. Mimochodom, N. Maduro a J. Guaidó na túto požiadavku reagovali v júni 2020 a podpísali **dohodu** o spoločnom postupe proti pandémii.

V súvislosti so slovenským uznaním J. Guaidóa treba spomenúť aj odsúdeniahodný **prístup mainstreamových médií v SR**, ktoré celé roky vytvárali nereálny obraz situácie vo Venezuele. Snažili sa vzbudiť dojem, že prezident N. Maduro nemá žiadnu podporu verejnosti a stačí iba málo, aby jeho režim padol. Cielene pritom ignorovali početnú skupinu Madurových podporovateľov. Medzi zákerné spôsoby manipulácie v mainstreame patrila i snaha dokázať, aká bola Venezuela pred nástupom H. Cháveza v roku 1999 bohatá. Faktom ale je, že krajina bola v 90-tych rokoch veľmi zadlžená, dve tretiny populácie žili v obrovskej chudobe, zdravotná starostlivosť existovala len pre bohatých a nikto nevedel, čo s 1,5 miliónom analfabetov. Z nerastného bohatstva krajiny profitovala iba malá skupina oligarchov (pozri **tu**). Takže hoci sú súčasné problémy Venezuely vážne, mnohí obyvatelia považujú aj túto situáciu za lepšiu, než režim, ktorý v krajine panoval pred H. Chávezom a neželajú si návrat starého oligarchického systému s „novými tvárami“.

Zasahovanie do vnútorných záležitostí

Prezidentovi N. Madurovi možno vyčítať viacero vecí a Venezuelu si netreba idealizovať, avšak pri uznávaní SR ani USA neodmietajú ani tých najhorších nepriateľov demokracie, napr. Saudskú Arábiu. Prezident D. Trump tam dokonca vycestoval na svoju **prvú zahraničnú návštevu**, navyše v čase, keď saudské vojská páchali ťažké zločiny v Jemene. Venezuele sa často tiež vyčíta problém utečencov a vnútorne vysídlených osôb, avšak ani tu na tom nie je Venezuela najhoršie – dlhodobo oveľa horšie čísla vykazuje napr. **susedná Kolumbia**. Vo väčšine krajín Latinskej Ameriky je však situácia pomerne nestabilná a v mnohých sú dlhotrvajúce protivládne manifestácie známym faktom. Napriek tomu, že o tom mainstreamové médiá v SR neinformujú, dlhodobé protesty kvôli osobe prezidenta prebiehali i vo veľkých krajinách ako Brazília. Keď pred voľbami 2018 zavreli v Brazílii hlavného favorita volieb I. Lulu, bola to zjavná hanebnosť, ale neznamená to, že by iné štáty uznávali za prezidenta niekoho iného než J. Bolsonara. V prípade Venezuely to však USA a ich „spojenci“ vidia inak…

Žiaľ, Slovensko sa svojím konaním pridalo ku štátom, ktoré sa snažia zasahovať do vnútorných záležitostí iného štátu. Nie je to prekvapujúce, najmä na zloženie Korčokovho MZVEZ, ktoré je skôr lobistickým nástrojom NATO než štátnym orgánom SR. Korčokovo konanie je ale problémom pre Slovensko ako také. Zasahovanie veľmocí do vnútorných záležitostí menších štátov by mala SR principiálne odmietať – v prípade Ukrajiny sme dokonca zaviedli sankcie. Otázka, kto je oficiálnym predstaviteľom Venezuely, nemá závisieť od želaní Washingtonu a pokiaľ sa vo Venezuele ako prezident presadil N. Maduro, SR by to mala akceptovať. SR môže mať výhrady voči jeho osobe a ak sa I. Korčokovi venezuelská vláda nepozdáva, nemusí s ňou udržovať diplomatické styky. **Ale vytvárať fikciu, že vo Venezuele vládne niekto, koho si želajú USA, je neprípustným zasahovaním do vnútorných záležitostí. Vzhľadom na našu vlastnú históriu by sme mali byť opatrnejší!**